

صد روایت کوتاه از
زندگی پزشکی در تاریخ ایران

www.ketab

سرشناسیه: میر سعیدی، سعید، ۱۳۶۰-

عنوان و نام پدیدآور: صدروایت کوتاه از دندان پزشکی در تاریخ ایران / سعید میر سعیدی؛
[برای] نشر دندان، دفتر پژوهش های تاریخ پزشکی و دندان پزشکی.
مشخصات نشر: تهران: دندان، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص.

شابک: ۴۵۰۰۰۰ ریال: ۷-۰۰-۹۶۸۸۰-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: دندان پزشکی -- ایران -- تاریخ

موضوع: Dentistry -- Iran -- History

موضوع: دندانپزشکان -- ایران -- خاطرات

موضوع: Dentists -- Iran -- Diaries

موضوع: دندانپزشکی -- ایران -- مطالب گونه گون

موضوع: Dentistry -- Iran -- Miscellanea

موضوع: دندانسازی -- ایران -- مطالب گونه گون

موضوع: Prosthodontics -- Iran -- Miscellanea

شناسه افزوده: نشر دندان

رده بندی نگاره: RK

رده بندی دیوید: ۶۱۰/۶۰۰/۵۰۹

شماره کتابشناسی: ۶۱۰۵۷۲

تصویر جلد:

دندان پزشک ایرانی در حال بیرون کشیدن دندان / اواخر قرن ۱۸

منبع کتاب

فهرست

- ۹.....پیش گفتار.....
- ۱۱.....وضع سلامت دهان ایرانیان در صد و پنجاه سال پیش.....
- ۱۲.....فروش دندان در فرنگ؛ روایتی از یک طبیب عهد زندیه.....
- ۱۳.....دندان پزشکی رضاشاه.....
- ۱۴.....عکس کشی دندان به روایت ناصرالدین شاه قاجار.....
- ۱۶.....روایتی از قتل سید جمال الدین اسدآبادی با دواي دندان.....
- ۱۷.....دندانسازهای قاجاریه.....
- ۱۸.....دندان پزشکی در کاخ نیاوران.....
- ۱۹.....دندانسازهای معاصر و رنگی تهران دوره احمدشاه قاجار.....
- ۲۰.....دندان درد شاعران.....
- ۲۱.....ساخت دندان مصنوعی برای رضاشاه در دوره تبعید.....
- ۲۲.....زیبایی در اثر افتادن دندان.....
- ۲۳.....دلاک دندان کش دوره قاجار.....
- ۲۵.....شاعر شعرهای بی معنا.....
- ۲۶.....کشیدن دندان های نوکر برای آزمایش دندان مصنوعی.....
- ۲۷.....دندان مصنوعی مرده ها در بازار سید اسماعیل.....
- ۲۸.....ماجرای استخدام دکتر هیبنت دندانساز مخصوص ناصرالدین شاه.....
- ۲۹.....آسیب دیدن دندان های محمدرضاشاه در واقعه ترور سال ۱۳۱۰.....
- ۳۰.....اجازه طبابت.....
- ۳۱.....تبلیغات دکترهای دندانساز در سال ۱۳۰۷ خورشیدی.....
- ۳۲.....دندان مظفرالدین شاه و شوخی های او.....
- ۳۳.....مفهوم زیبایی بین اقوام مختلف در دوره صفویه.....
- ۳۴.....دندان درد ملیجک.....
- ۳۵.....کشیدن دندان به عنوان مجازات در دوره زندیه.....

- ۳۶..... کار دندانسازها.....
- ۳۷..... به تعویق انداختن بر کردن دندان توسط دکتر مصدق!.....
- ۳۸..... فک الملک.....
- ۴۰..... کلبتین و دندان کرم خورده.....
- ۴۱..... درخواست گروهی از دندان پزشکان از هاشمی رفسنجانی.....
- ۴۲..... درد دندان و رنج دندان کشیدن.....
- ۴۳..... ناصرالدین شاه قاجار از کشیدن دندان.....
- ۴۵..... بیا کردن دندان در میان ایرانیان مقیم هند در دویست سال پیش.....
- ۴۶..... دندانسازی خارجی یا خارج دیده.....
- ۴۷..... شکستن دندان نیش ناصرالدین شاه.....
- ۴۸..... دندان کشیدن محمد مسیر خان ذکا الملک پدر محمدعلی فروغی.....
- ۴۹..... دندان مصنوعی از جنس چینی اواخر قرن پیش.....
- ۵۱..... مادام والت دندانساز اتریشی در ایران.....
- ۵۲..... شعری در وصف دندان کشیدن.....
- ۵۴..... دندان های ایرانیان در صد سال پیش.....
- ۵۵..... گزارشی از دندان پزشکی در دوره صفویه.....
- ۵۶..... دندان درد و دندان کشیدن اعتماد السلطنه در سفر ماربدان.....
- ۵۸..... کشیدن دندان در مقابل شعرهای معنادار!.....
- ۵۹..... کشیدن دندان و ساخت پروتز کامل در سفر به استانبول.....
- ۶۰..... استخدام اساتید دارالفنون.....
- ۶۱..... روکش های طلا در دهان اهالی یزد در سال ۱۳۳۷.....
- ۶۲..... معاینه دندان پزشکی ناصرالدین شاه در لهستان در سال ۱۸۸۵ میلادی.....
- ۶۳..... کشیدن دندان برای تنبیه در دوره صفوی.....
- ۶۴..... آموزش کشیدن دندان در رساله های مربوط به سال ۱۲۷۲ قمری.....
- ۶۶..... دندان های سفید زنان ایرانی در دویست سال پیش!.....
- ۶۷..... دندانسازی در طهران قدیم.....
- ۶۹..... دندان پزشکی بی دندان.....

- ۷۰.....وضع دندان‌ها و بهداشت مظفرالدین‌شاه قاجار
- ۷۱.....روایت الهیار صالح از دندان درد رضاشاه
- ۷۲.....دو دهن دندان!
- ۷۳.....ناصرالدین‌شاه و کشیدن دندان
- ۷۴.....حیله ابله
- ۷۶.....ترور توسط طبیب دندان در عصر قاجار!
- ۷۷.....دندان پزشکی در تمدن اسلامی
- ۷۸.....دندان کشیدن امین‌الدوله در دمشق در سال ۱۲۷۸ خورشیدی
- ۷۹.....شر- حال دکتر حسین صنیع و دکتر آذر صنیع
- ۸۱.....نواهینامه‌های دندانسازی
- ۸۲.....دندان کشیدن در خانه
- ۸۳.....مراجعه شاه به مطب دکتر نواب
- ۸۴.....اوضاع محکمه‌های دندانسازی و دندان کشیدن‌های قدیم!
- ۸۶.....حال مزاجی و بی‌دندانی نادرشاه افشار
- ۸۷.....دندان کشیدن امین‌الدوله در دمشق در سال ۱۲۷۱ خورشیدی
- ۸۸.....تنفر محمدعلی شاه از دندان مصوحنی
- ۸۹.....دندانسازی دکتر استومپ
- ۹۰.....توصیه ناصرالدین‌شاه به یادگیری دندان پزشکی!
- ۹۱.....روایت یکی از کارمندان سفارت ایران در سوئیس
- ۹۳.....دندان عاریه وزیر تهران
- ۹۴.....تعرفه‌های دندان پزشکی در صد و بیست سال پیش
- ۹۵.....بازار اصفهان و سلمانی‌های دو شغله
- ۹۶.....پروتز کامل در پاریس و طهران!
- ۹۷.....دکتر ملچارسکی دندان پزشک مخصوص رضاشاه
- ۹۸.....اسباب تنفر و اسباب زینت!
- ۹۹.....دندانسازی در شام، سال ۱۳۳۱ قمری
- ۱۰۰.....القاب در دوران قاجار

- درمان درد دندان با بنگ ۱۰۱
- روایت ناصرالدین شاه از درد دندان های پر شده و زالو درمانی ۱۰۲
- دندانسازی در سال ۱۳۰۷ هجری قمری ۱۰۵
- وضع دندان کشیدن در قرن گذشته ۱۰۶
- قتل ادریس بن عبدالله با دوی دندان ۱۰۷
- روایتی از یک دندان کش سنتی در طهران قدیم ۱۰۸
- نثر فرح دیبا به سوئیس برای درمان دندان پزشکی ۱۱۲
- بیشتری به دندان ناصرالدین شاه ۱۱۳
- دندان عقل و طمع ۱۱۴
- دندان در شاعر در دو بیست سال پیش ۱۱۵
- عریضه یک دندانپزشک فرانسوی به مظفرالدین شاه ۱۱۷
- ندری روز عاشور در منزل دکتر ملچارسکی! ۱۱۸
- دندان پزشکی در روزگار ۱۲۰
- زرده زخم دماغ! ۱۲۱
- سابقه دندان مصنوعی ۱۲۲
- دندان درد ناصرالدین شاه و جوهر تریاک ۱۲۴
- دندان کشیدن عزالدوله پسر محمدشاه قاجار ۱۲۵
- توصیه میرزا آقاخان نوری صدراعظم به سفیر ایران در اروپا ۱۲۶
- طب دهان و دندان در دوره خلفای عباسی ۱۲۷
- علاج دندان درد در قدیم ۱۲۹
- ماماهای دوره قاجار و ناهنجاری های مادرزادی کام ۱۳۰
- توصیف ناصرالدین شاه قاجار از کشیدن دندان ۱۳۱
- مطب دکتر ملچارسکی در تهران، سال ۱۳۰۹ خورشیدی ۱۳۴
- پیوست: اولین دندان پزشکان فرنگی ایران ۱۳۵
- کتابنامه ۱۴۰

پیش گفتار

دوره دندان پزشکی و دندانسازی، در میان اوراق تاریخ معاصر مطالب متعددی دیده می‌شود؛ به خصوص در اواخر عصر قاجار که هم‌زمان با ورود علم و حرفه دندان پزشکی به ایران است، این زمینه‌ها بیشتر است. در این دوران نوشتن روزنامه‌های خاطرات، شرح حال‌ها، سفرنامه‌ها بین رجال و بزرگان و اهالی قلم بسیار معمول بود و در میان این نوشته‌ها، به دندان پزشکی هم شبیه سایر پدیده‌های نو، در موارد فراوان اشاره شده است.

در این مجموعه صد روایت کوتاه به ارزش و فایده تاریخی بیشتری دارد از میان این شرح حال‌ها، سرگذشت سفرنامه‌ها، روزنامه‌های خاطرات و سایر منابع عمومی تاریخ انتخاب شده‌اند. بیشتر این روایت‌ها مربوط به دهه‌های پایانی دوره قاجار است. مواردی نیز از روزگار زندیه، افشاریه، صفویه و پیش از آن آمده است. از عصر رضاشاه نیز روایاتی داریم و از روزگار معاصر هم نمونه‌هایی وجود دارد. البته در عصر قاجار، رساله‌ها و پیشتر از آن نگاشته‌های فراوان در طب سنتی و حفظ الصحة عمومی و سلامت دهان و دندان از نگاه صفا و بودایی که مورد نظر این مجموعه نیست.

همچنین مقالات طبی و یادداشت‌ها در مقوله سلامت دهان و دندان، کم و بیش در نشریات و ماهنامه‌ها و مطبوعات اواخر قاجار دیده می‌شود که با گذر ایام و ورود به دوران دانشگاه و آکادمیک شدن بیشتر علوم، افزایش یافته و صورتی تخصصی‌تر و علمی‌تر یافته است. آن مقوله نیز خود مجال مفصل‌تری می‌طلبد و در حیطه این مجموعه نبوده است.

به جز این موارد، برای بررسی همه جانبه تاریخ دندان پزشکی، آگهی‌های تبلیغاتی

دندان پزشکان و دندانسازان در مطبوعات و نشریات در ربع پایانی عصر قاجار و دوران دو پادشاه پهلوی نیز اهمیت فراوان دارند. همچنین بررسی منابع اسنادی و آرشیوهای سازمان‌های مختلف مرتبط هم احتمالاً در این مسیر مستندات ارزشمندی را در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد.

اما این مجموعه گامی در مسیر تاریخ‌نویسی علم دندان پزشکی نیست و تنها تلاشی برای به‌ون کشیدن روایت‌هایی خام از میان تاریخ عمومی ما بوده است. این بریده‌ها طی مطالعه و بررسی منابع مختلف تاریخی دیده و گزیده شده است. بعضی از این روایت‌ها قرار در مقالات و کتاب‌های تاریخ دندان پزشکی مورد اشاره و استناد قرار گرفته‌اند و بسیاری هم کمتر دیده شده‌اند. چه‌بسا موارد بسیار دیگری در لابه‌لای صفحات منابع عمومی تاریخ هستند که مغفول مانده‌اند.

لازم به توضیح است به‌نی کلمات و عبارات و افعال به رسم الخط و شیوه نگارش امروزی تغییر یافته‌اند اما صورت اصلی اشخاص که گاه به اشکال متعدد و مختلف در متون اصلی آمده، تغییر نکرده و به همان صورت اولیه حفظ شده است.

توضیح دیگر این که در خاطرات ناصرالدین شاه قاجار و روزنامه خاطرات اعتمادالسلطنه که از منابع مهم ما درباره دندان پزشکی دوره قاجار هستند، هر جا عبارت دندانساز به تنهایی به کار رفته، منظور دکتر هیبنت دندانپسک وئدی دربار بوده است. البته شاه قاجار مکرر در خاطراتش از کلمه داندیس و داسیس نیز به‌رورد وی استفاده کرده است. جای امیدواری است که این مجموعه برای خوانندگان، خواننده و جالب توجه و برای پژوهشگران، مفید و قابل استفاده باشد.

از آقایان دکتر محمد ابراهیم ذاکر، دکتر رفیع کافیه و دکتر سیامک شایان‌امین سپاس بی‌نهایت دارم.

دکتر سعید میرسعیدی

اسفندماه ۱۳۹۸